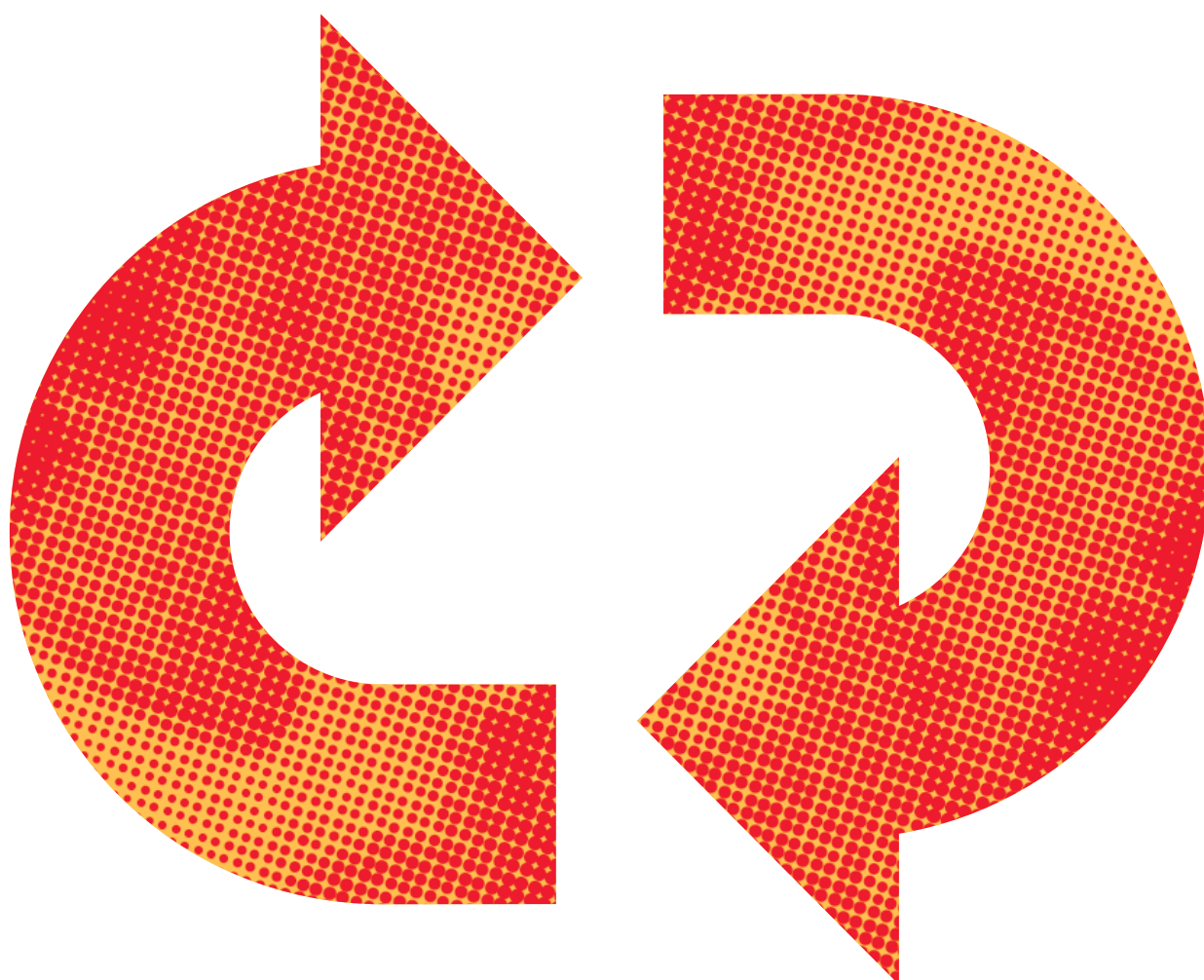

Estratègia de codesenvolupament de la cooperació al desenvolupament

Generalitat de Catalunya

Estratègia de codesenvolupament de la cooperació al desenvolupament

Sumari

1. Introducció	7
2. Fonaments i marc conceptual	11
3. Documents i marc de referència	15
4. Codesenvolupament a Catalunya: capacitats, reptes i oportunitats per a la política de cooperació al desenvolupament del Govern	19
5. Marc d'acció de l'Estratègia	25
6. Desplegament, seguiment i avaluació de l'Estratègia	35
7. Recursos i capacitats per a la implementació, seguiment i avaluació de l'Estratègia	39
8. Annexos	41
Annex 1. Acrònims	41
Annex 2. Llistat d'actors que han participat en el procés	41
Annex 3. Buidatge de les aportacions de les sessions de treball "Del Llibre verd a l'Estratègia de codesenvolupament"	42
Annex 4. <i>Llibre verd del codesenvolupament</i> . Resum executiu	45

Introducció

L'Estratègia de codesenvolupament té per objecte l'establiment dels principis, objectius i línies d'acció prioritàries que guïïn l'actuació del Govern en aquest àmbit, en el marc de la política pública de cooperació al desenvolupament. Aquest document ha de permetre prendre posicionament en el debat sobre els vincles entre migració, desenvolupament i cooperació, i, al mateix temps, definir les prioritats de treball en codesenvolupament i desplegar-les en una agenda d'actuacions.

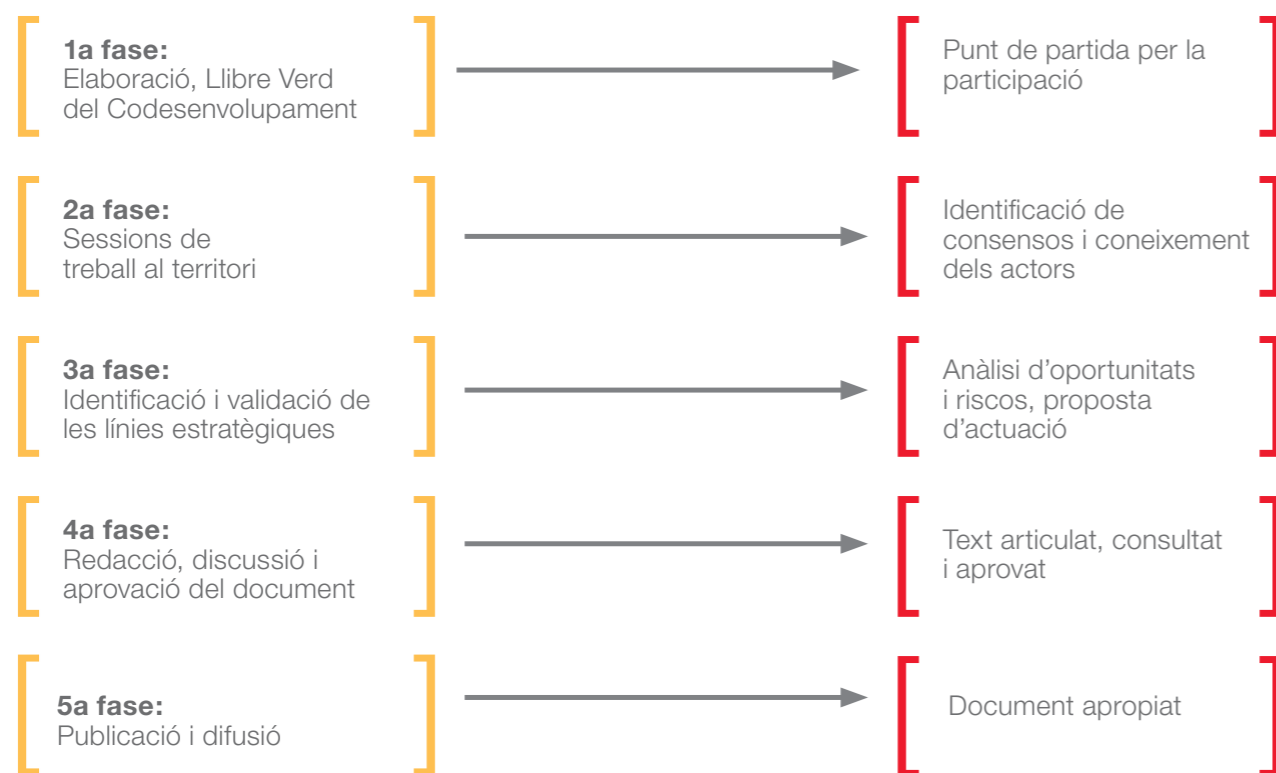
L'adopció de l'Estratègia dóna compliment a un mandat establert al Pla director 2007-2010 (endavant, PD 2007-2010), on es preveu l'elaboració d'aquest document de manera consensuada amb els agents i les organitzacions que treballen en l'àmbit de la cooperació i la immigració. El document incorpora els objectius del codesenvolupament que preveu el PD 2007-2010, així com el conjunt de principis relatius a l'eficàcia i la bona gestió que el Pla disposa per al conjunt de la política pública de cooperació.

La metodologia utilitzada per a l'elaboració d'aquesta Estratègia respon a aquest marc de principis i a característiques pròpies del codesenvolupament com a àmbit d'actuació. El procés s'ha articulat al voltant de 5 fases de treball: a) elaboració del *Llibre verd del codesenvolupament*; b) identificació de consensos de forma participativa amb els actors; c) identificació i validació amb els actors dels lineaments estratègics preidentificats; d) redacció discussió i aprovació del document d'Estratègia i, finalment, e) publicació i difusió del document.

Atenent al caràcter emergent del codesenvolupament i la diversitat d'experiències i discursos que s'encabeixen sota aquest terme, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH) i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) van encarregar a un expert l'elaboració del Llibre verd de codesenvolupament. Aquest primer document recull i sistematitza les diferents visions, enfocaments i línies d'acció que es debaten en relació amb el codesenvolupament, amb l'objecte d'afavorir una discussió oberta i arribar a consensos bàsics.

Aquest debat es va produir en una segona fase, per mitjà de cinc sessions de treball a diferents ciutats catalanes a les quals es va convocar a representats d'ens locals, universitats i centres d'estudis, associacions d'origen migrant, organitzacions no governamentals de desenvolupament (ONGD) i associacions mixtes, entre d'altres. Aquestes sessions van servir per obtenir un major coneixement del mapa d'actors al territori i identificar conjuntament consensos bàsics sobre l'abast del codesenvolupament i els diferents papers de cada actor.

Figura 1.
Fases d'elaboració de l'Estratègia de codesenvolupament

Posteriorment, aquests consensos van ser analitzats en clau d'oportunitats i reptes i d'acord amb el mandat i els principis de la política pública de cooperació del Govern. Es va fer una primera proposta d'actuació que identificava els grans objectius i línies d'acció i que va ser novament debatuda en una sessió participativa amb els diferents actors.

El conjunt del procés ha suposat la construcció progressiva i participada d'un marc conceptual i un marc d'acció que es despleguen al llarg dels set capítols de l'Estratègia, d'acord amb la següent estructura de continguts.

Al capítol II, es recuperen continguts clau del Llibre verd per establir una definició de codesenvolupament i presentar els trets distintius i requisits que acompanyen el concepte i que posen les bases de l'Estratègia. Al capítol següent, es presenta el marc de referència normatiu i competencial que afecta l'Estratègia en tant que part de la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat, amb vincles amb altres polítiques i, molt especialment, amb la política d'immigració i ciutadania.

Al capítol IV es presenten els trets que han caracteritzat la pràctica del codesenvolupament a Catalunya i les oportunitats i reptes que això suposa per a l'acció del Govern.

Atenent a les característiques de la immigració a Catalunya i les experiències en aquest àmbit, s'identifiquen els principals elements qualitius que convé tenir en compte per definir el marc d'acció.

El capítol V desplega aquest marc d'acció en objectius, resultats i línies d'acció prioritàries. S'estableix un únic objectiu estratègic coherent amb la definició de codesenvolupament fonamentada al capítol II i tres objectius específics, per cadascun dels quals es detallen les línies d'acció prioritàries.

Al capítol VI s'enumeren els mecanismes de desplegament -tant estratègics com operatius-, de seguiment i d'avaluació de l'Estratègia. El desplegament estratègic es farà per mitjà dels instruments de planificació mentre que per al desplegament operatiu es destaquen les modalitats de cooperació més adients per a cada objectiu i línia d'acció.

L'últim capítol es refereix als recursos i capacitats de que cal dotar-se per a la implementació de l'Estratègia, amb una atenció especial a la realització d'accions de formació en codesenvolupament i l'enfortiment dels espais de coordinació interdepartamental.

Fonaments i marc conceptual

Com s'ha senyalat a la Introducció, aquest document té diverses fonts i fonaments fàctics i normatius. En destaquen, però, dos: el PD 2007-2010 i el *Llibre verd del codesenvolupament*.

El PD 2007-2010 estableix que el codesenvolupament s'ha de concebre com un instrument, amb diversos objectius, i que ha de tenir en compte el paper dels Departaments i organismes de la Generalitat i de les persones i col·lectius de persones immigrades, a més del paper de les entitats catalanes vinculades amb el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament. Actua com a referent general de tota la planificació i execució de la cooperació al desenvolupament catalana i també com a directriu molt concreta per al tema central de l'Estratègia: la incorporació al PD 2007-2010 dels principis de qualitat i d'eficàcia, entre d'altres, comporta compromisos respecte de la forma de fer codesenvolupament, i posa en el centre dels processos de decisió els i les protagonistes directes, les persones immigrades i les seves comunitats d'origen.

El *Llibre verd del codesenvolupament*, entès en sentit europeu com un document per a generar debat i consens, va servir, juntament amb el procés participatiu derivat de la seva socialització i discussió, per articular la primera fase d'elaboració de la present Estratègia. El Llibre verd permet contextualitzar els debats, definir el marc conceptual i, en general, serveix de referència teòrica i pràctica, a més d'ajudar a definir el consens bàsic i el posicionament que és a la base dels apartats dedicats al marc d'acció i al desplegament de l'Estratègia. Combinats, aquests dos documents permeten entendre la noció de codesenvolupament, de manera oberta i operativa, mitjançant un enfocament multidimensional, i, alhora, fer-la aterrar i restringir-la al seu marc competencial: la política de cooperació al desenvolupament.

El que es diu, en aquests apartats inicials II i III, es basa, per tant, en el contingut del Llibre verd.

Cal començar dient que el mot "codesenvolupament" ha esdevingut una mena de "mantra", normalment invocat sense que hi hagi una claredat analítica en la delimitació del concepte. Hi ha un cert consens segons el qual l'expressió s'ha de reservar per a qualsevol tipus de pràctica o política que busqui vincular positivament el fenomen migratori amb el desenvolupament i, a més, que s'ha d'utilitzar tenint present el principi de cautela, que obliga a considerar que, si bé no és necessari tenir certesa plena per a actuar, cal evitar posar, sense certesa prèvia demostrada per la pràctica, tots els recursos i polítiques en un sol instrument.

El resultat d'aquest enfocament és que, com s'exposa a continuació, la relació entre migració i desenvolupament no es pot entendre com una relació unidimensional ni unidireccional.

En relació amb la multidireccionalitat, hi ha possibilitats de defensar tant un enfocament pessimista com optimista de la relació entre migracions i desenvolupament, és a dir, respecte de quin impacte tenen les migracions sobre el desenvolupament i com la pràctica del desenvolupament –i de la cooperació per al desenvolupament– impacta sobre les migracions. Des de l'òptica del desenvolupament dels països del Sud, origen dels fluxos migratoris, estan en joc dues grans visions: a) la que percep la migració com un factor positiu per al desenvolupament del Sud, fonamentalment a través de les remeses i de la transferència de coneixements apresos durant la migració (remeses socials), primer a una esfera local i comunitària, i, en alguns casos i posteriorment, fins i tot a escala nacional, a nivell de prosperitat i de creixement; i b) la que percep sobretot la migració com

un factor negatiu, per la dependència que generen les transferències econòmiques de les persones migrades sobre l'economia local i nacional i pel drenatge i empobriment de capacitats i de capital humà que provoca en origen (*brain drain, brain waste*).

D'altra banda, des de l'òptica dels països del Nord, cal afegir a l'anàlisi els dubtes sobre el paper de les persones immigrades com a agents de cooperació al desenvolupament. Tampoc aquí la relació és unívoca, més encara si partim d'una concepció del desenvolupament com un procés multidimensional, on el creixement econòmic és condició necessària però no suficient i, en qualsevol cas, no és la dimensió essencial per al desenvolupament.

Així, l'Estratègia pren com a punt de partida la constatació que la relació migració i desenvolupament pot tenir efectes positius i negatius, i els processos de desenvolupament poden afectar de múltiples formes els processos migratoris.

El caràcter multidimensional de la relació entre migració i desenvolupament prové del fet que fa interactuar dos fenòmens molt complexos que, al seu torn, es relacionen amb molts altres fenòmens -context polític, econòmic, demogràfic, laboral, cultural-la qual cosa té implicacions tant en l'anàlisi com en les polítiques públiques orientades a afavorir els aspectes positius. Convé doncs assumir com a punt de partida que la relació entre migració i desenvolupament és multidimensional, amb presència de diferents aspectes -ciutadania, la integració, drets humans, la participació, les relacions de gènere....-que, tots plegats, permeten concloure que la relació transcendeix el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament.

D'aquí que calgui començar per adoptar **recomanacions d'ordre i de cautela** en tractar aquest vincle, com: a) analitzar la relació migració-desenvolupament recordant que el concepte de desenvolupament i el de migració tenen diferents significats i que els processos que els dos impliquen són multidimensionals i genera-

dors d'impactes positius i negatius; i b) perseverar en la comprensió de les diverses dimensions de la relació migració-desenvolupament, sense oblidar la creixent complexitat de les pràctiques i experiències migratòries (noves destinacions, diversificació, feminització i caràcter creixentment informal de molts fluxos).

Finalment, i per tal d'avançar en la delimitació del codesenvolupament, cal tenir present l'evolució del concepte. L'expressió, en el context de les relacions entre migracions i desenvolupament, s'ha utilitzat amb dues intencions diferents: a) per definir un tipus de cooperació que suposava repartir responsabilitats i recursos entre Nord i Sud, ús habitual per a temes vinculats a la Mediterrània; b) per proposar, en paraules de Sami Naïr, una forma alternativa de gestió dels fluxos migratoris i de polítiques de retorn voluntari, alhora que la defensa de programes de desenvolupament/ cooperació al desenvolupament orientats a minvar els incentius per migrar. Aquesta segona postura creu possible integrar polítiques d'immigració cooperació per tal que els fluxos migratoris beneficiïn tant països d'origen com d'acollida.

El concepte de desenvolupament ha evolucionat i s'han incorporat al mateix els debats, crítiques i noves significacions per tal d'adaptar-ho a les noves realitats de la migració i la cooperació al desenvolupament i desvincular-ho del control dels fluxos migratoris. Així, per exemple, el paradigma de les xarxes i comunitats transnacionals s'ha afegit recentment com a element constitutiu del codesenvolupament.

Amb aquests elements i factors, podem, doncs, formular ja una definició operativa de codesenvolupament:

Qualsevol intent o qualsevol instrument orientat a aprofitar el potencial dels fluxos migratoris amb l'objectiu del desenvolupament. Altrament dit, qualsevol intent d'activar positivament la relació entre migració i desenvolupament, fent de la primera un factor o motor del segon.

Si s'afegeix a la definició l'opció per la concepció transnacional, o com sol dir-se, el paradigma de la societat transnacional oberta, que posa l'èmfasi en la importància de les migracions circulars, en el contacte entre comunitats i "diàspores" i en les remeses socials, la significació es clarifica i permet ja establir hipòtesis de treball.

Tot i així, aquesta definició permet abastar diferents interpretacions i formes d'actuar, segons els actors, sobre les dimensions implicades de la relació migració i desenvolupament. Això té un aspecte positiu que, alhora, planteja un nou problema: va més enllà del marc de les polítiques de cooperació i de desenvolupament i permet incloure tot tipus de polítiques públiques i actuacions de les administracions i de la societat orientades a buscar relacions positives entre migració, ciutadania i integració. Dins aquesta definició tenen cabuda polítiques i actuacions adreçades al Nord que no figuren dins de l'espai competencial de la cooperació al desenvolupament, actuacions adreçades al Sud i altres que s'executen al Nord amb la vista posada a obtenir un impacte al Sud (enfortiment de capacitats de les persones migrades a casa nostra en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament).

Per tant, la definició inclou tres dimensions de treball possibles en codesenvolupament: a) el desenvolupament i el foment de la transnacionalitat, l'àmbit propi de la cooperació al desenvolupament; b) la ciutadania i participació de les persones migrades; i c) la integració i cohesió social que incorpori les persones migrades. La primera dimensió és, per mandat competencial, plenament integrable en aquesta l'Estratègia. Les altres dues, amb centres de gravetat ubicats a d'altres polítiques públiques, entren en el terreny de l'eventual col·laboració, voluntària, i en el de la coherència de polítiques, indefugible.

Aquesta definició va acompanyada d'un corol·lari, políticament molt rellevant: l'enfocament i definició proposats situen al migrant com a agent substantiu, almenys potencialment, de cooperació i de desenvolupament

als països d'origen i d'acollida però també, en el sentit ampliat de codesenvolupament, en el centre de les polítiques de ciutadania i d'integració, atès que la integració socioeconòmica i cultural i el respecte als seus drets són un requisit previ al seu eventual paper com a agents de desenvolupament.

Finalment, convé assenyalar, atès el caràcter molt ampli de la definició, una sèrie de requisits, la presència dels quals és condició sine qua non per a poder parlar de codesenvolupament i ajuden a operativitzar el concepte.

a) Contribuir a la millora de la transnacionalitat, mitjançant la creació i suport de xarxes, els canals estables d'informació, l'establiment d'aliances.

b) Enfortir l'associació, la participació i les capacitats, tant de les organitzacions específiques de persones migrades com d'organitzacions cíviques en origen i destí, que assegurin una participació de les dones migrants.

c) Pel que fa al component de desenvolupament, tenir impacte en la promoció del desenvolupament humà sostenible i, per tant, en les capacitats de les persones des d'una perspectiva integral.

d) Quant al component de ciutadania, fomentar la promoció i la protecció dels drets de les persones, que incorpori una atenció als drets de les dones.

e) Pel que fa als actors implicats i els respectius drets i deures, fer tot el possible per aconseguir una presència plural d'actors.

Documents i marc de referència

Un cop establerts els fonaments i el marc conceptual, es fa necessari definir, molt breument, el marc de referència normatiu en el qual s'emmarca l'Estratègia, amb particular atenció a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Llei de cooperació al desenvolupament 26/2001, el PD 2007-2010, el Pacte nacional per a la immigració i al ja esmentat Llibre verd. Naturalment, s'en podrien multiplicar les referències, en el marc internacional, en particular a partir de posicionaments i resolucions de l'Organització Internacional de les Migracions (OIM), en el marc de la Unió Europea (UE) i també en el marc de la política de cooperació al desenvolupament estatal.

Pel que fa a l'Estatut, convé recordar que estableix el marc competencial de referència en matèria d'immigració, d'estrangeria i de cooperació internacional al desenvolupament.

El PD 2007-2010, al seu torn, planteja dos marcs de referència normatius especialment rellevants. Primer, en els apartats genèrics, dedicats a la visió, missió i principis de la cooperació al desenvolupament. Segon, en conceptualitzar el codesenvolupament com un instrument, adreçat a l'assoliment de cinc objectius:

- a) Visualitzar les vinculacions entre migracions, desenvolupament i cooperació.**
- b) Potenciar la participació voluntària de les persones immigrades.**
- c) Promoure una integració i cohesió social que inclogui les persones immigrades i garanteixi els seus drets.**

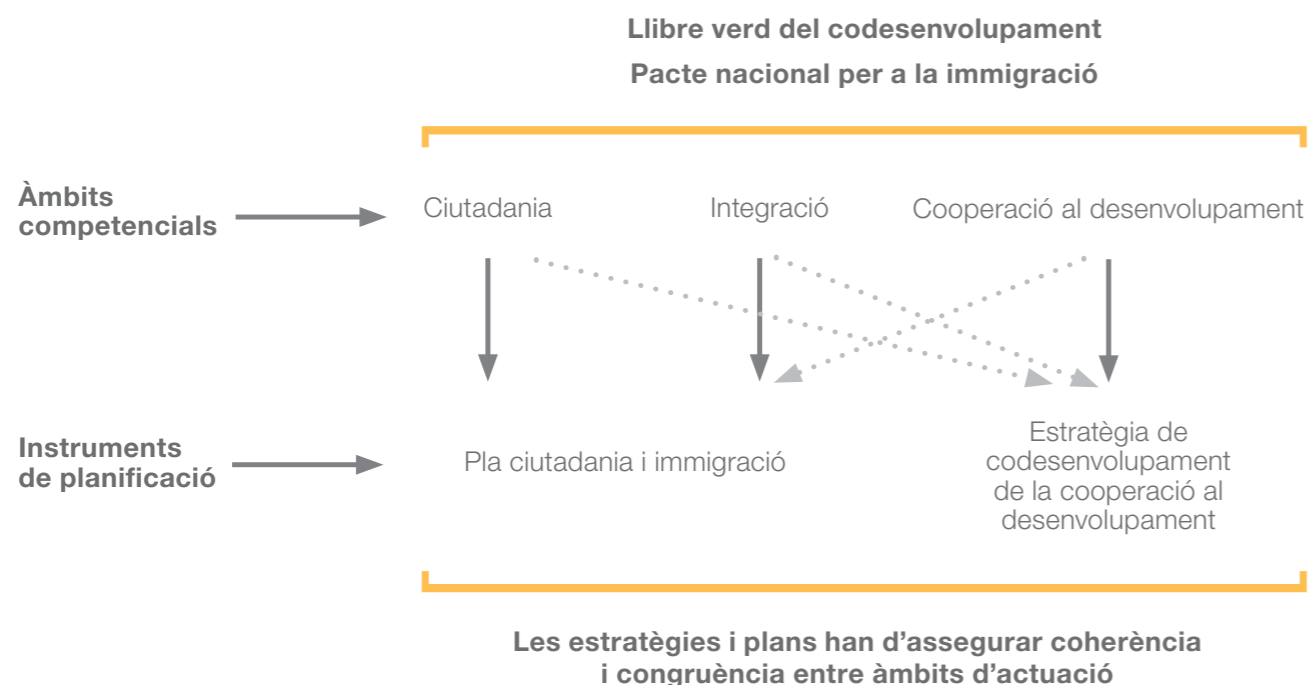
d) Sumar el coneixement de les persones immigrades dels països d'origen a les capacitats dels actors de la cooperació catalana.

e) Promoure el treball conjunt dels agents de la cooperació i les associacions de persones immigrades.

El resultat del doble marc de referència al que acabem de fer esment és molt present a l'Estratègia. El primer ha conformat bona part de les constriccions i del marc general, el segon ha servit per establir clarament l'objectiu estratègic, els objectius específics i, les línies d'acció prioritàries.

Un tercer marc normatiu important, que va més enllà de la política de cooperació per al desenvolupament, és el Pacte nacional per a la immigració, que s'estructura entorn de tres eixos: a) gestió dels fluxos; b) adaptació dels serveis públics; i c) integració en una cultura pública comuna. L'eix 1 és especialment important per a l'Estratègia, des d'una perspectiva de coherència de polítiques i d'acord al compromís assumits durant el procés de redacció del Pacte i, especialment, del repte 3 d'aquest eix: una gestió dels fluxos migratoris responsable i coordinada amb els països d'origen.

Figura 2:
Marc de referència

La figura 2 resumeix el marc d'interrelacions que es dona entre diferents àmbits competencials en el desplegament del marc d'actuacions de l'agenda de codesenvolupament.

Com mostra el quadre, el marc teòric i doctrinal (Llibre verd) i els compromisos del pacte nacional per a la immigració, impliquen, a efectes de polítiques governamentals, compromisos en les tres dimensions plantejades per la definició de partida (ciutadania, integració, cooperació al desenvolupament). A l'hora de definir, però, línies d'actuació, cal distingir l'àmbit competencial de la política de cooperació per al desenvolupament de l'àmbit competencial de les polítiques de ciutadania i immigració. El primer es desplega fonamentalment a partir d'aquesta Estratègia de codesenvolupament, mentre que el segon ho fa mitjançant els Plans de ciutadania i immigració, la concreció operativa del Pacte nacional per a la immigració.

Aquesta distinció necessària no pot amagar la interrelació existent entre algunes línies d'actuació, que obliga a establir mecanismes de coordinació per facilitar la gestió de les complexes relacions entre migració, desenvolupament i cooperació al desenvolupament amb la màxima coherència. Tant aquesta Estratègia com el mateix Pla de ciutadania i immigració preveuen en el seu articulat diferents mecanismes de coordinació.

Pel que fa a les dimensions, en congruència amb el contingut del capítol II, aquesta Estratègia es focalitza principalment en la dimensió de cooperació al desenvolupament, de manera que les propostes que es fan amb impacte en l'esfera de ciutadania i d'immigració estan sempre concebudes, filtrades i orientades a la dimensió bàsica prevista en el PD 2007-2010.

Codesenvolupament a Catalunya: capacitats, reptes i oportunitats per a la política de cooperació al desenvolupament del Govern

L'arribada i l'assentament de persones d'origens diferents no és un fenomen nou a Catalunya. Som una societat diversa amb un model demogràfic que fonamenta el seu creixement, principalment, en la immigració. Els darrers anys, però, aquesta immigració ha adquirit noves característiques, reflex d'un món globalitzat i desigual i d'un cicle de creixement econòmic.

El creixement i la diversitat d'origens són dos trets que han caracteritzat la realitat demogràfica catalana els darrers anys. La població estrangera ha passat de suposar un 2,9% del total l'any 2000 a un 15% al 2008. Del total d'aquesta població, prop d'un 75% és d'origen extracomunitari, originaria de 156 països diferents. Malgrat aquesta diversitat, 5 països concentren prop del 40% de les persones novingudes: Marroc, l'Equador, Romania, Bolívia i Colòmbia. La composició per edat i sexe de cadascun d'aquests col·lectius és molt diversa (un 39% de dones en la comunitat marroquina envers un 54% en la boliviana)¹.

Els factors que determinen aquesta diversitat no es limiten al país de procedència. En l'actualitat conviuen a Catalunya diferents models migratoris i els patrons que els regeixen han variat al llarg dels darrers 10 anys. El pes de la immigració irregular s'ha reduït i ha augmentat l'arribada de persones per la via del reagrupament familiar. El pes de les migracions temporals o circulars vinculades a la contractació en origen també podria canviar en funció de l'evolució del mercat de treball en un moment de crisi econòmica com l'actual.

Els canvis en el teixit social català que aquesta migració provoca tenen una expressió associativa tan diversa com

la mateixa realitat, i evolucionen en paral·lel a aquesta. Tot i que els nivells d'associacionisme de la població migrant són menors que els de la població autòctona, l'associacionisme d'origen migrant ha anat estenent-se, formalitzant-se i, en certs casos, creant plataformes i entitats de segon nivell. La seva agenda abasta una pluralitat de temàtiques que inclouen l'assistència legal en temes d'estrangeria i ciutadania, la integració, la interculturalitat i, més recentment, les relacions amb el seu país d'origen. La participació de les dones en aquest teixit social és també desigual i sovint es materialitza en la creació de grups de dones dins les associacions per treballar una agenda pròpia. La forma com s'articula aquesta participació ha evolucionat al llarg dels anys des de les primeres formes d'organització de dones d'origen filipí i subsaharià cap a iniciatives que associen dones immigrades de diferents orígens.

Aquest associacionisme ha començat a interactuar amb la societat civil autòctona des d'un vessant cultural, cívic, d'atenció a col·lectius vulnerables i de solidaritat internacional. En el cas de les dones, aquesta interacció ha estat especialment rellevant en el si d'organitzacions de dones i feministes, que han obert espais de participació a les dones d'origen immigrant i incorporat a l'agenda les problemàtiques que afecten els drets de les dones migrades i les relacions de gènere en el marc de les migracions.

Les primeres experiències que s'emmarquen en el codesenvolupament a Catalunya sorgeixen a iniciava de petits col·lectius de persones migrades principalment d'origen senegalès, i són coetànies a l'informe de Sami Nair abans esmentat. A finals dels anys noranta, alguns

ajuntaments, especialment a les comarques gironines, van iniciar el seu suport a aquestes iniciatives com a part d'una política municipal de cooperació al desenvolupament emergent.

Fent-se ressò d'aquest nou àmbit d'actuació, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (FCCD) inicia, l'any 1996, un programa de codesenvolupament que combina l'enfortiment de capacitats dels col·lectius de senegalesos, gambians i marroquins amb el suport a projectes de desenvolupament als seus països d'origen. Aquesta línia de treball del FCCD es va ampliar i va rebre el suport de la UE (projecte MIDEL 2004-2005) i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECI) (Projecte REDEL 2006-07) i va esdevenir un referent entre les experiències de codesenvolupament d'àmbit local. Més recentment, ajuntaments com el de Lleida o Girona han posat en marxa iniciatives per promoure el codesenvolupament, dins les quals preveuen mecanismes per a la integració social.

L'espai local no és, però, l'únic amb experiència en iniciatives que acompanyen a les persones migrades en processos de desenvolupament als seus països d'origen. Organitzacions com la Fundació Pagesos Solidaris o la Fundació Un Sol Món, des d'una altra conceptualització del codesenvolupament i responent a models migratoris diferents, han ampliat l'experiència catalana en aquest àmbit. La Fundació Pagesos Solidaris vincula el seu treball en codesenvolupament al procés de migració circular i contractació en origen i, des de l'any 2002, forma persones migrades com a agents de codesenvolupament i acompanya aquesta formació amb el suport a iniciatives d'inversió en el país d'origen. Per la seva banda, la Fundació un Sol Món, per mitjà del programa Retale, dona suport des del 2004 a persones d'origen equatorià i colombià que volen obrir un negoci al seu país d'origen. Altres entitats, com Càritas, amb una línia de treball d'atenció i serveis a la població migrant establerta a Catalunya, han iniciat programes de codesenvolupament amb els països d'origen d'aquests col·lectius.

Només recentment s'han incorporat mecanismes que garanteixin una participació activa de les dones en algunes d'aquestes iniciatives. No obstant això, manca encara en bona part de les experiències una incorporació efectiva de la perspectiva de gènere que consideri que les problemàtiques específiques que afronten les dones migrades.

Els darrers cinc anys s'han organitzat també espais de reflexió i intercanvi d'experiències per aprofundir i consolidar aliances entre actors. Entitats com l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed), el CIDOB, el FCCD, la Universitat de Lleida, la Universitat Autònoma de Barcelona o Pagesos Solidaris han organitzat seminaris, jornades i congressos que han permès capitalitzar bona part de les experiències sorgides a Catalunya en aquest àmbit.

A aquest resum, no exhaustiu, d'experiències s'hi haurien d'afegir altres que han estat protagonitzades per associacions d'origen migrant o mixtes que compatibilitzen diferents àmbits de treball: interculturalitat, assessoria, incidència codesenvolupament. Aquestes iniciatives responen més a una idea de transnacionalitat, no tenen una adscripció local concreta a Catalunya i es relacionen amb xarxes socials internacionals. Tot i ser un grup molt heterogeni, podríem incloure dins aquesta categoria les experiències del Col·lectiu Maloka, la Coordinadora d'entitats Senegaleses o l'Associació Ibn Batuta, entre d'altres. Destaquen també, iniciatives protagonitzades per grups o organitzacions de dones pioneres en el treball en xarxa, com ara la Fundació Diàspora Solidària.

La Generalitat de Catalunya ha donat suport a bona part de les iniciatives descrites mitjançant subvencions a projectes de codesenvolupament i a través del conveni subscrit amb el FCCD. Amb l'excepció d'algunes iniciatives de col·laboració interdepartamental que vinculen la lògica de migracions amb la del desenvolupament però que no s'ajusten pròpiament al concepte de codesenvolupament², l'acció del Govern ha respost, majoritàriament, a la iniciativa d'altres actors.

1. Dades extretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), padrons municipals 2009.

2. La Generalitat ha impulsat actuacions de cooperació relacionades amb el fet migratori com ara, dins el programa Catalunya-Magrib, la formació de formadors per a la inserció laboral de joves a Tànger i l'enfortiment de capacitats per a la protecció de la infància. Altres actuacions que posen en relació el fet migratori amb processos de desenvolupament són les realitzades en aplicació del Protocol per a la prevenció de la mutilació genital femenina tant a Catalunya com a Gàmbia i Senegal.

Geogràficament, el país amb major concentració de recursos del Govern en aquest àmbit els darrers cinc anys ha estat Senegal, amb un creixent protagonisme del Marroc. Per línies i sectors prioritaris, la major part dels recursos s'han destinat a iniciatives de millora de capacitats dels actors i educació no formal (seminaris, cursos...). Dins la línia de cooperació, destaca l'objectiu estratègic de capacitats productives, ocupació i drets laborals.

El suport del Govern a iniciatives de codesenvolupament ha anat en augment, en especial els darrers dos anys i coincidint amb el període de vigència de l'actual PD 2007-2010. Aquest suport s'ha dirigit de forma creixent a projectes d'educació al desenvolupament i, fonamentalment, de creació i enfortiment de capacitats entre els actors de la cooperació.

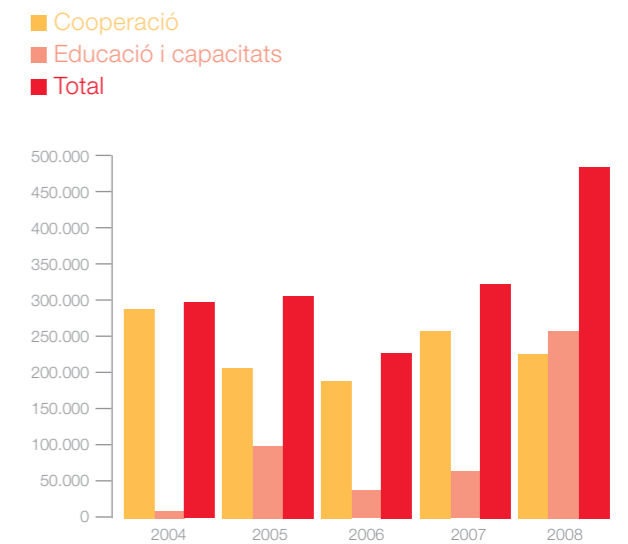
La realitat i tendència de la immigració i l'interès d'alguns actors, inclòs el Govern, a fomentar experiències i reflexió teòrica sobre codesenvolupament conformen el conjunt d'oportunitats, condicionants i reptes que s'exposen a continuació.

Oportunitats, condicionants i reptes per a l'actuació del Govern en iniciatives i programes de codesenvolupament

Fruit d'aquestes experiències i del procés participatiu realitzat al voltant del *Llibre Verd del codesenvolupament*, s'identifiquen oportunitats, condicionants i reptes per a la cooperació catalana en aquest àmbit. Aquests poden estructurar-se en tres grans blocs: a) relatius a la introducció del codesenvolupament a l'agenda de la cooperació catalana, b) a les especificitats que s'associen a les persones migrades com a actors de la cooperació al desenvolupament i c) i al paper del Govern en la promoció d'aquest àmbit de treball.

La participació activa del Govern en la incorporació i normalització del codesenvolupament en l'agenda de la

Gràfic 1. Evolució del suport de la Generalitat a iniciatives de codesenvolupament (AOD en euros)

Font: DGCDAAH/ ACCD.

cooperació catalana haurà de considerar els processos ja iniciats i tenir presents els següents factors:

a) La diversitat de pràctiques de codesenvolupament i l'interès entre els actors catalans.

El recull d'experiències descrit en el punt anterior constitueix un bagatge que aquesta Estratègia preveu capitalitzar. Es compta amb l'interès de molts actors en l'àmbit local, el món acadèmic i el teixit social de la cooperació catalana per aprofundir en la sistematització, avaluació i contrast d'aquestes experiències. El marc d'acció haurà d'incorporar aquest bagatge i fer-lo valdre per avançar cap als objectius previstos.

b) El mapa d'actors involucrats en codesenvolupament és molt heterogeni.

A l'interès dels ens locals³ s'afegeix el d'algunes ONGDs, sindicats, universitats, centres de recerca, organitzacions que presten serveis a les persones migrades, entitats que treballen la interculturalitat, associacions d'origen migrant, organitzacions de dones, persones emprenedores d'origen migrant sense vincle associatiu o associats a les seves comunitats d'origen. El marc d'acció s'haurà d'adaptar a aquesta realitat plural mitjançant la introducció d'elements de flexibilitat en el rol dels actors.

c) La interacció migracions-desenvolupament transcendeix els espais de coordinació i interacció tradicionals de la cooperació al desenvolupament.

Les plataformes i els espais de coordinació entre actors propis de la comunitat de cooperació al desenvolupament han incorporat molt recentment el codesenvolupament a la seva agenda i no tots els actors involucrats hi són presents⁴. El marc d'acció haurà de preveure els espais de coordinació i complementarietat entre actors, tant en el si del Govern per cercar la coherència de polítiques que ja s'han impulsat en el marc de l'elaboració del Pacte nacional per a la immigració, com amb la resta d'actors i d'aquests entre si.

Sobre la participació de les persones migrades, convé recordar alguns trets que caracteritzen la seva participa-

ció com a actors de la cooperació catalana i, en general, com a actors de desenvolupament:

d) La realitat del teixit social d'origen migrant és molt diversa.

El teixit social d'origen migrant presenta manifestacions molt diverses depenent de si es dona en un entorn urbà o rural, de les característiques dels membres dels col·lectius, del teixit social autòcton amb el qual interactua, el temps que fa que s'han establert a Catalunya, la naturalesa del vincle amb les seves comunitats d'origen, etcètera. Aquesta complexitat s'accentua per la inestabilitat que caracteritza una bona part de l'associacionisme d'origen migrant. El marc d'acció haurà de considerar aquesta diversitat i, per tant, caldrà evitar tractar els col·lectius de persones migrades com un conjunt homogeni.

e) L'origen i naturalesa del teixit social d'origen migrant és diferent a la resta d'actors de la cooperació catalana.

S'ha de considerar, en primer lloc, que aquest teixit social està condicionat per altres factors, com ara l'estatus legal de les persones que són membres, els drets de ciutadania que tenen reconeguts, etcètera. Això s'ha d'afegir que no disposen d'una trajectòria prèvia en cooperació al desenvolupament comparable a la resta d'actors i s'incorporen en un moment en qual la cooperació s'ha dotat d'uns principis i requeriments que volen garantir la qualitat de l'ajut. Aquestes especificitats s'hauran de considerar en el marc d'acció que es proposi.

En relació amb el paper de la cooperació del Govern de la Generalitat en la promoció del codesenvolupament, convé assenyalar alguns factors que actuen com a oportunitats i condicionants del marc d'acció en codesenvolupament:

f) L'enfocament d'oportunitats, drets i capacitats és aplicable també al codesenvolupament.

El vincle entre migració i desenvolupament el protagonitzen les persones que migren i el conjunt d'oportunitats i capa-

3. D'acord amb la definició inclosa al PD 2007-2010, s'inclouen dins el concepte d'ens local els ajuntaments, governs locals, entitats supramunicipals, associacions i xarxes de governs locals.

4. Convé destacar, però, la recent creació de grups de treball en codesenvolupament a la Federació Catalana d'ONGD (FCONGD), les comissions temàtiques a les coordinadores d'ONGDs de Lleida i Girona o la creació del Grup de treball migracions i codesenvolupament al si de Ciutats i Govern Locals Units (CGLU), liderat pel FCCD.

5. Veure Annex 3: Buidatge aportacions de les sessions participatives.

6. Destaquen, entre d'altres, la creació d'una comissió temàtica per part de l'Ajuntament de Girona, un programa específic de l'Ajuntament de Lleida o la creació del Grup de treball migracions codesenvolupament al si del CLGU.

citats que aquestes persones poden generar de forma directa o indirecta. L'objectiu de millora d'oportunitats, drets i capacitats propi de la cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya és adient per treballar aquest vincle i suposa una oportunitat per treballar el codesenvolupament des d'una visió de desenvolupament humà sostenible. Aquest focus en les persones no ha de confondre's amb un trasllat a la població d'origen migrant o a les seves organitzacions d'una responsabilitat que correspon, en primer lloc, a les polítiques públiques dels països d'origen i, en segon lloc, a l'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD). El suport al desenvolupament de capacitats i oportunitats es fa des del compromís amb una cooperació al desenvolupament pública de qualitat.

g) Els principis de qualitat i eficàcia de l'ajut són aplicables també al codesenvolupament.

Alguns dels reptes identificats per al codesenvolupament estan directament relacionats amb els principis rectors de la política de cooperació catalana, d'acord amb la Llei 26/2001 i el PD 2007-2010. La coordinació i coherència entre les polítiques implicades, l'avaluació de les experiències realitzades, la participació dels socis del sud en els projectes de codesenvolupament o el seu encaix en les estratègies de desenvolupament del país en són alguns exemples⁵. El marc d'acció haurà d'incorporar aquests principis rectors i fer possible un assoliment progressiu d'acord amb l'evolució de l'agenda internacional de la cooperació al desenvolupament.

h) Els objectius transversals són aplicables també al codesenvolupament.

Les prioritats de la cooperació catalana recollides com a objectius transversals poden ajudar a donar resposta a alguns dels reptes que planteja el codesenvolupament. Així, la consideració de la sostenibilitat en les seves múltiples dimensions és especialment adient en un àmbit en constant transformació i que posa en contacte realitats molt diferents. D'igual forma, la promoció dels drets humans, la governança i el teixit social esdevenen claus en accions que involucren un col·lectiu especialment vulnerable per que

fa els seus drets fonamentals. Finalment, la promoció de l'equitat entre homes i dones en totes les actuacions ha de permetre atendre problemàtiques específiques que sorgeixen d'aplicar la perspectiva de gènere a la relació entre migracions i desenvolupament.

i) La política pública de cooperació de la Generalitat de Catalunya té un camp d'acció propi per treballar una vinculació positiva entre migracions i desenvolupament.

A Catalunya es constata un creixent interès dels ens locals per aprofundir el treball en codesenvolupament⁶. L'àmbit local ofereix proximitat entre les polítiques d'immigració i cooperació al desenvolupament, però el marc de competències i l'escala de l'administració local obren un espai per la cooperació de la Generalitat en aquest àmbit que ofereixi suport i acompanyi l'acció dels ens locals.

D'altra banda, les cooperacions estatals o multilaterals estan més allunyades del teixit social de base del seu territori i això dificulta un rol més actiu en la promoció del treball en xarxa o la vinculació entre polítiques de sensibilització i cooperació al Sud.

La cooperació catalana pot oferir avantatges des d'una posició més propera al teixit social i amb recursos suficients com per a recolzar els processos de codesenvolupament a en l'àmbit local, fer un seguiment de la qualitat i avaluar l'impacte de les actuacions. El marc d'acció ha de permetre avançar de forma progressiva des de les possibilitats actuals de treball en codesenvolupament cap a les oportunitats que s'identifiquen per la cooperació catalana.

Marc d'acció de l'Estratègia

A partir del marc conceptual i normatiu exposat, i de l'experiència i capacitats que existeixen per treballar una vinculació positiva entre migracions i desenvolupament a Catalunya, l'establiment d'objectius i línies d'acció respon al mandat de la política pública de cooperació al desenvolupament i als valors associats a la mateixa.

Així, l'actuació de la cooperació catalana en codesenvolupament tindrà com a objectiu últim la promoció del desenvolupament humà i sostenible, l'eradicació de la pobresa i la lluita contra les desigualtats. En tots els processos que relacionen el fet migratori i el desenvolupament s'atorgarà el protagonisme a les persones i se centraran els esforços en la defensa i promoció dels seus drets i capacitats.

Aquest objectiu últim és comú a tota la cooperació al desenvolupament que es realitza des del Govern. Per a contribuir al seu assoliment, es treballarà amb un marc d'acció que preveu objectius i resultats propis del codesenvolupament que, al seu torn, s'articulen amb els valors, els objectius transversals, les línies estratègiques i les prioritats geogràfiques i sectorials de la cooperació catalana. Així, i com correspon al conjunt de la política de cooperació al desenvolupament del Govern, aquesta Estratègia transversalitza la promoció dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social, l'equitat entre les dones i els homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere i la sostenibilitat social, econòmica i ambiental del desenvolupament. D'igual forma, les actuacions que es desprenguin d'aquesta Estratègia seran consistents amb els principis que l'agenda internacional de cooperació al desenvolupament i consideraran per tant, els elements d'apropiació, alineament i participació.

El marc d'acció propi del codesenvolupament està encapçalat per un únic objectiu estratègic:

Objectiu Estratègic: Aprofitar el potencial de les migracions com a motor de desenvolupament humà sostenible als països socis, amb un paper actiu de les persones migrades que contribueixi a la integració social a Catalunya.

L'objectiu posa el focus en el desenvolupament dels països socis sense oblidar que el fenomen migratori relaciona les societats d'origen, trànsit i acollida i que aquesta relació la protagonitzen les persones que migren. Així, es consideren incloses dins aquest objectiu totes les

iniciatives dirigides a reforçar les sinèrgies positives dels moviments migratoris en el desenvolupament i a minimitzar les negatives.

Per assolir aquest objectiu estratègic es proposen tres objectius específics que es complementen entre si.

Objectiu Específic 1: Incorporar la dimensió migracions i desenvolupament en les prioritats geogràfiques i sectorials de la cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya.

Objectiu Específic 2: Facilitar espais i enfortir capacitats dels actors de la cooperació catalana per treballar el codesenvolupament, amb una incorporació activa de les persones migrades i reforçant els seus vincles amb la societat d'origen.

Objectiu Específic 3: Vetllar per la coherència de les actuacions del Govern de la Generalitat que afecten aquesta vinculació positiva entre migracions i desenvolupament.

La promoció simultània d'aquests tres objectius suposarà la incorporació efectiva de les migracions com a vector de desenvolupament a la política de cooperació al desenvolupament, d'acord amb l'enfocament descrit anteriorment. A continuació, es detallen aquests objectius i les línies d'actuació que es desprenen de cadascun d'ells:

Objectiu Específic 1. Incorporar la dimensió migracions i desenvolupament en les prioritats geogràfiques i sectorials de la cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya.

L'objectiu persegueix transversalitzar l'anàlisi de l'impacte i el potencial de les migracions en la cooperació al desenvolupament de la Generalitat. En treballar les diferents prioritats geogràfiques o sectorials, s'haurà de considerar l'impacte que els moviments migratoris estan tenint en el desenvolupament, per impulsar els elements que actuen positivament i minimitzar els que ho fan en sentit negatiu.

La incorporació efectiva d'aquesta dimensió passa per l'establiment de tres línies d'actuació prioritàries: la trans-

versalització a les prioritats geogràfiques, a les prioritats sectorials de la línia de cooperació a l'educació per al desenvolupament i la recerca.

1.1 Donar suport a accions específiques que vinculen positivament migracions i desenvolupament als països i territoris prioritzats per la cooperació catalana.

Amb aquesta línia d'actuació s'aplica el contingut del codesenvolupament al conjunt de països i territoris prioritzats per la cooperació catalana.

Les migracions, enteses com un fenomen global, afecten tots els països en qualitat d'emissors, receptors, països de trànsit o, en molts casos, ocupant al mateix temps diverses d'aquestes categories. No es descarta, per tant, poder donar suport a iniciatives d'institucions públiques o de la societat civil que treballin en l'impacte de les migracions en el desenvolupament a qualsevol país o territori prioritaris. No obstant això, a efectes de facilitar el seguiment d'aquesta Estratègia, s'han establert uns criteris per agrupar aquells països i territoris on es considera més rellevant incorporar el codesenvolupament:

- Concentració de l'AOD catalana en aquell país/territori.
- Existència d'un flux migratori entre el país d'origen i Catalunya que aportí valor afegit a la cooperació catalana per treballar aquest àmbit.
- Presència a Catalunya d'un teixit social enxarxat amb vincles transnacionals amb el seu país d'origen.
- Experiències prèvies de codesenvolupament en aquell país o protagonitzades per aquella comunitat migrant.

Així, s'han establert dos grups de països i territoris:

En el primer es troben els països on la cooperació de la Generalitat realitzarà una anàlisi transversal de les possibilitats de treballar el codesenvolupament d'acord amb sectors i socis prioritaris. El grup el conformen els països on es donen tots els criteris assenyalats: són prioritaris per a la cooperació catalana, hi ha una important comunitat de nacionals o persones originàries assentades a Catalunya i s'hi han realitzat ja algunes experiències de codesenvolupament. Són països on la cooperació catalana té instal·lades capacitats (experiència, coneixement dels actors, recursos humans sobre el terreny, etcètera) i hi està desplegant instruments de planificació. La composició actual d'aquest grup, susceptible a canvis en funció de l'evolució dels criteris, és: Marroc, Colòmbia, Senegal i Equador.

En el segon grup s'hi inclouen els països i territoris on es considerarà el suport a iniciatives concretes de codesenvolupament que contribueixin als objectius previstos en aquesta Estratègia. Es tracta de països que compleixen

alguns del criteris però que presenten mancances en les capacitats instal·lades de la cooperació catalana, en el pes del col·lectiu d'originaris a Catalunya o en l'existència d'experiències prèvies de codesenvolupament. Dins aquest grup s'inclouen en aquest moment: Perú, Palestina, Bolívia i Gàmbia.

1.2 Impulsar i donar suport a accions específiques que vinculen positivament migracions i desenvolupament a les prioritats sectorials de la línia estratègica de desenvolupament.

En fer-ho, es partirà de tres prioritats sectorials seleccionades d'acord a dos criteris: influència més clara de la migració en l'evolució de processos de desenvolupament d'aquell sector i paper que poden tenir les persones migrades en aquell sector. En destaquen tres sectors: la promoció dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social, la millora de capacitats productives, ocupació i drets laborals i l'apoderament de les dones. La identificació d'aquests tres sectors no exclou possibles actuacions en altres àmbits que contribueixin als objectius d'aquesta Estratègia.

En incloure la promoció de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, s'han considerat els reptes que planteja el fenomen migratori per a les polítiques públiques dels països socis. D'altra banda, els elements d'interculturalitat i transnacionalitat associats a aquest fenomen ofereixen noves oportunitats d'enfortiment del teixit social i de promoció i defensa dels Drets Humans, inclosos els drets econòmics, socials i culturals (DESC), als països d'origen i trànsit.

La cooperació catalana considerarà, en el desplegament d'aquesta prioritat sectorial, l'impuls d'actuacions que promoguin els drets humans de les persones migrades a països d'origen i trànsit; iniciatives que enforteixin xarxes de teixit social transnacional on participin les persones migrades, especialment les dones, i que incideixin en el desenvolupament del Sud. Així mateix, es podrà donar suport a iniciatives d'institucions públiques dirigides a millorar la gestió dels moviments migratoris des d'una perspectiva de governança democràtica i de respecte i garantia dels drets humans (inclosos els DESC).

En relació amb la millora de capacitats productives, ocupació i drets laborals, els moviments migratoris influeixen en molts factors productius i, en conseqüència, en la capacitat per generar creixement econòmic i ocupació: el capital humà dels països, però també els fluxos financers, els coneixements tècnics i el capital social es veuen afectats pels moviments de persones.

Des d'una perspectiva de desenvolupament, es vol posar l'accent en els reptes i les oportunitats col·lectives que aquests canvis provoquen per als grups més vulnerables. Les remeses col·lectives que impulsen grups organitzats

en la diàspora o les remeses socials que traslladen aprenentatges i experiències als països d'origen són exemples d'aquests vincles positius.

Dins aquesta prioritat sectorial es contempla el suport a iniciatives que vinculen col·lectius en la diàspora a la creació de noves capacitats productives i oportunitats d'ocupació pels sectors més vulnerables. També es contemplen aquelles iniciatives que potenciïn el capital social que generen els moviments migratoris per enfortir capacitats organitzatives de les persones emprenedores o per promoure els drets laborals de les persones treballadores. Es consideraran d'especial rellevància les iniciatives que, aprofitant el potencial de les migracions, millorin les capacitats productives de les dones i la seva autonomia econòmica.

També dins aquest objectiu estratègic del PD 2007-2010, s'inclouen actuacions que promoguin, des d'una perspectiva transnacional, els drets laborals de les persones migrades, amb un especial èmfasi en els drets de les dones treballadores migrants.

L'impacte dels moviments migratoris en el procés d'apoderament de les dones esdevé especialment rellevant si considerem els canvis que provoquen en l'accés a recursos econòmics, en la distribució de rols i en la participació al teixit associatiu. Aquests canvis generen, però, efectes ambivalents. D'una banda, es donen iniciatives capdavanteres de treball en xarxa i creació de comunitats transnacionals que posen en relació grups de dones migrades. D'altra, determinats patrons de migració agreugen una divisió sexual del treball i generen càrregues afegides a les dones que dificulten el seu apoderament.

Des de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat, es podrà donar suport a les iniciatives que aprofitin el potencial de les migracions per promoure l'agenda de drets de les dones, la seva participació en espais de decisió, la seva autonomia econòmica i la prevenció i eradicació de tot tipus de violència contra les dones. Dins aquest sector es consideraran actuacions d'enfortiment

de xarxes transnacionals de promoció dels drets de les dones i lluita contra la violència masclista, així com l'impuls a la transferència de remeses socials -capacitats organitzatives, coneixements experiències adquirides- promoguda per organitzacions de dones o per les autoritats dels països socis, amb un èmfasi en els mecanismes d'igualtat.

1.3 Impulsar i donar suport a accions específiques orientades a vincular positivament migracions i desenvolupament en l'àmbit de l'educació per al desenvolupament (EpD).

Aquesta línia d'actuació vol posar de relleu el potencial que pot oferir el fet migratori per a treballar l'educació i la conscienciació de la ciutadania del nord en relació amb els reptes del desenvolupament i les relacions nord-sud. Es diferencien dos àmbits de treball d'especial rellevància per a l'aprofitament d'aquestes oportunitats: a) l'impuls de la recerca i la generació de coneixements sobre codesenvolupament, i b) l'educació formal i no formal/informal al desenvolupament en aquesta temàtica.

Les múltiples dimensions i interaccions del vincle migracions i desenvolupament recomanen aprofundir en la recerca teòrica i aplicada. Es desconeixen bona part dels impactes reals dels fluxos migratoris en els principals indicadors de desenvolupament humà sostenible als països d'origen i no és evident la seva relació amb la reducció o augment de les desigualtats internes. L'estudi d'aquests impactes haurà de considerar variables com ara la composició per edat, sexe, nivell d'estudis o entorns de procedència de les persones migrades i els fluxos que es donen a l'interior dels països considerats "d'origen". La manca d'un coneixement més profund d'aquests impactes limita les possibilitats d'actuació en codesenvolupament.

Des del Govern, i d'acord amb el que preveu el Pacte nacional per la recerca i la innovació (Compromís 71 del Pacte), es promouran iniciatives protagonitzades per grups de recerca de Catalunya i, molt especialment, actuacions coordinades o consorciades en xarxes de

recerca que impliquin països socis del sud, comunitats immigrades i personal investigador català. Es potenciarà la recerca sobre els efectes dels fluxos migratoris als països prioritaris, la interacció d'aquest àmbit amb els objectius transversals de la cooperació al desenvolupament, l'impacte de les experiències prèvies i la influència d'altres polítiques del Govern en el vincle migracions-desenvolupament. També es donarà suport als projectes de recerca orientats a millorar el seguiment i l'avaluació de les actuacions de codesenvolupament que permetin sistematitzar experiències i lliçons apreses.

Dins l'impuls de l'Educació per al desenvolupament (EpD) formal, no formal i informal cal considerar, d'una banda, el fet migratori com una qüestió global que relaciona el nord i el sud, la comprensió profunda de la qual, en les seves causes i conseqüències, es objecte de l'educació al desenvolupament. D'altra banda, es tindran en compte els nous missatges i canals de comunicació en EpD que poden sorgir arran la presència a la nostra societat de col·lectius originaris del Sud.

Així, la cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya promourà el tractament del fenomen migratori com una dimensió de les relacions Nord-Sud en l'educació formal, no formal i informal. Es donarà suport a iniciatives per la formació de professorat, la millora dels recursos pedagògics disponibles i la introducció d'aquesta temàtica en el currículum educatiu. Es potenciaran les campanyes i activitats de sensibilització i conscienciació que vinculin els moviments migratoris amb els factors de determinen les desigualtats al món des d'una perspectiva transformadora.

En totes aquestes actuacions, s'impulsarà la participació de les persones migrades per tal d'apropar la realitat del sud i contribuir a integrar la seva veu al teixit social vinculat a l'EpD.

Les actuacions en EpD hauran d'incorporar també els objectius transversals de la cooperació catalana. Especialment rellevant en l'àmbit del codesenvolupament es considera el tractament de l'equitat entre homes i dones amb

perspectiva de gènere, que pot contribuir a transformar les imatges estereotipades dels homes i dones migrants.

Objectiu Específic 2. Facilitar espais i enfortir capacitats dels actors de la cooperació catalana per treballar el codesenvolupament, amb una incorporació activa de les persones migrades i reforçant els seus vincles amb la societat d'origen.

Dins aquest objectiu es consideren tant les actuacions adreçades a les persones migrades i el seu teixit associatiu com aquelles dirigides als actors tradicionals de la cooperació catalana interessats a treballar el codesenvolupament. Així s'estableixen tres línies d'acció prioritàries: potenciar la participació activa de les persones migrades en cooperació al desenvolupament, afavorir la implicació i el treball en xarxa en codesenvolupament entre els diferents actors de la cooperació catalana i una tercera línia especialment adreçada al treball en codesenvolupament des de l'àmbit local.

2.1 Potenciar la participació de les persones migrades com a actors del desenvolupament del seu país d'origen i de la cooperació al desenvolupament catalana.

La participació activa de les persones migrades en la comunitat catalana de cooperació contribueix al seu enriquiment, a la vegada que promou l'enfortiment dels vincles amb els països socis. No obstant això, el gruix del teixit associatiu d'origen migrant a Catalunya presenta encara debilitats per treballar la cooperació al desenvolupament d'acord amb els estàndards establerts, i són encara escassos els exemples d'integració d'aquests col·lectius en organitzacions amb experiència en cooperació al desenvolupament. Així doncs, la participació d'aquests col·lectius en la comunitat de cooperació passa per l'enfortiment de les seves capacitats quan es constata un interès per incorporar la cooperació a la seva agenda.

Per fer efectiu aquest enfortiment, s'articularen els mecanismes de coordinació necessaris entre les polítiques de participació i ciutadania dirigides a col·lectius de persones immigrades i la cooperació al desenvolupament així com amb els diferents nivells d'administració que tenen polítiques actives properes als col·lectius de persones migrades. En el si del Govern aquesta col·laboració es donarà, fonamentalment, entre la DGCDH i la Secretaria per a la immigració (SIM), com a organisme competent per a la coordinació d'actuacions en matèria d'immigració. No obstant això, la col·laboració es podria concretar també amb altres organismes del Govern que incideixen en la participació de les persones migrades, com l'Institut Català de les Dones (ICD), per mitjà de les mesures incloses al Pla de polítiques de dones 2008-2011.

Es preveuen dos tipus d'actuacions dins aquesta línia: la formació en cooperació i desenvolupament adreçada a entitats de persones immigrades i la promoció de la participació d'aquestes entitats en xarxes transnacionals.

L'interès d'aquests col·lectius per establir vincles de solidaritat amb el seu país d'origen sorgeix, generalment, quan les associacions assoleixen una certa maduresa organitzativa que, d'altra banda, es fa necessària per poder accedir als instruments de finançament de l'AOD. Convé, doncs, diferenciar l'acompanyament més genèric al procés de maduresa organitzativa del suport a la creació de capacitats específiques per esdevenir actors de cooperació al desenvolupament.

La política pública de cooperació al desenvolupament centrarà els seus esforços a crear capacitats específiques en l'àmbit del desenvolupament i la cooperació al desenvolupament. Per identificar les demandes de formació i adreçar-se als col·lectius de persones immigrades pels canals adequats, s'establiran els mitjans de col·laboració necessaris amb els departaments competents en matèria de ciutadania, participació i gestió de la diversitat.

Es treballarà en col·laboració amb entitats públiques i privades que facilitin aquesta capacitació i de forma respectuosa amb la lliure iniciativa de les associacions. En aquest sentit, l'enfortiment de capacitats incorporarà els principis propis de la qualitat de l'ajut i els objectius, principis i valors que es deriven de la política de cooperació al desenvolupament catalana. Així, la incorporació de la perspectiva de gènere, la sostenibilitat en la seva triple dimensió (econòmica, social i ambiental) i el respecte pels drets humans i la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social seran elements clau en una primera fase d'enfortiment de capacitats.

D'altra banda, la incorporació dels col·lectius d'origen migrant a la comunitat de cooperació catalana passa també per recolzar la seva participació en xarxes d'àmbit internacional. La construcció d'aquestes xarxes transna-

cionals entre el país d'origen i els grups en la diàspora dóna valor afegit a la seva participació a la cooperació. Aquestes xarxes poden articular-se al voltant d'una agenda temàtica o de la vinculació a un territori concret i permeten experimentar amb noves formes de cooperació més horitzontals.

La cooperació del Govern donarà suport a iniciatives que, amb l'objectiu de tenir algun impacte en processos de desenvolupament a països socis, posin en contacte la societat civil d'aquells països amb els col·lectius emigrats al nostre país i a altres països d'acollida.

2.2 Potenciar el coneixement i el treball en xarxa dels diferents actors de la cooperació catalana en codesenvolupament.

L'associacionisme d'origen migrant és part integrant del teixit associatiu català i, per tant, esdevé susceptible de formar part de la comunitat de cooperació, juntament amb els sindicats, les universitats o les ONGDs, entre d'altres. L'adopció d'una concepció integral del codesenvolupament recomana una agenda de treball que abasti la diversitat d'actors de la cooperació catalana, i transcendeixi la idea que es tracta d'un àmbit exclusiu dels col·lectius d'origen migrant.

Dins aquesta línia es considera tant el suport als espais que facilitin la trobada entre actors de diferents tipus com el suport a les iniciatives conjuntes que es donin fruit d'aquest contacte i coneixement.

El codesenvolupament se situa en un espai d'intersecció entre les polítiques d'immigració i les de cooperació al desenvolupament. Per aquest motiu és necessari promoure el contacte entre els actors que treballen en els dos camps no només en l'àmbit públic sinó també entre les organitzacions no governamentals, universitats, sindicats, etcètera. S'impulsaran aquests espais de formació i intercanvi entre actors que faciliten la generació de nous partenariats i iniciatives conjuntes.

D'altra banda, es promouran iniciatives conjuntes d'associacions d'origen migrant i organitzacions de cooperació al desenvolupament, així com iniciatives que proveguin d'organitzacions mixtes. Des d'un punt de vista d'integració i gestió de la diversitat, el valor afegit d'aquestes iniciatives és evident i la política de cooperació al desenvolupament vol contribuir també a aquest objectiu i evitar la generació de xarxes socials paral·leles. Així mateix, des d'una visió de cooperació al desenvolupament, el treball conjunt i les organitzacions mixtes faciliten l'intercanvi d'experiències i afavoreixen processos d'aprenentatge interinstitucional.

La cooperació al desenvolupament del Govern donarà suport, per mitjà dels mecanismes de suport a les iniciatives d'altres actors, les actuacions promogudes de

forma conjunta per entitats de diferent naturalesa o per entitats mixtes. Es considerarà imprescindible una participació activa de les persones o associacions d'origen migrant en aquestes iniciatives i, en especial, una participació paritària de les dones. Les actuacions hauran de respondre, en tot cas, a les prioritats geogràfiques i sectorials, i tenir en compte els objectius transversals de la cooperació catalana

2.3 Promoure l'àmbit local com un espai privilegiat de treball en codesenvolupament facilitant la tasca dels diversos actors.

El món local ha capitalitzat bona part de l'experiència en codesenvolupament a Catalunya. Des d'una perspectiva municipal, el vincle entre migracions i desenvolupament passa per posar en relació dos àmbits d'acció pública: l'àmbit de la cooperació al desenvolupament amb la participació de les persones migrades i l'àmbit de la gestió de la diversitat sociocultural a partir d'aquesta participació.

Aquest espai d'intersecció facilita el vincle entre accions al sud i de sensibilització al nord al voltant de la cooperació al desenvolupament del municipi. En l'àmbit local hi ha una major proximitat entre els referents de la cooperació al desenvolupament i la immigració, tant en l'administració com en el teixit social i això facilita posar en marxa iniciatives conjuntes. No obstant això, l'escala amb la que treballen les administracions locals i el seu marc competencial ofereix un espai per la política de cooperació de la Generalitat des d'una perspectiva d'acompanyament i complementarietat.

Per aquests motius la política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat considera l'àmbit local com un espai d'especial rellevància i donarà suport a la tasca que realitzen els municipis per mitjà diferent tipus d'actuacions: impuls a iniciatives de codesenvolupament d'àmbit local, contribució a la sistematització d'experiències i promoció d'espais de diàleg, comunicació o coordinació en aquest àmbit.

Acompanyament a iniciatives d'àmbit local que potenciïn la participació dels col·lectius de persones migrades en la política municipal de cooperació al desenvolupament, d'acord als principis de qualitat de l'ajut i amb un èmfasi especial en la participació de les dones. Les iniciatives municipals en aquesta direcció hauran d'incorporar elements que assegurin impactes positius en el país d'origen de les persones migrades per mitjà de criteris de sostenibilitat, viabilitat i participació de la població local del Sud.

El suport del Govern en aquest sentit podrà canalitzar-se a través d'acords bilateral amb els municipis o mitjançant els espais i instruments que existeixen de coordinació entre municipis. Es donarà resposta a iniciatives que explorin noves formes de participació dels col·lectius de

persones migrades en l'educació per al desenvolupament i, pel que fa a la cooperació al desenvolupament al sud, es donarà suport a iniciatives que promoguin la coordinació.

Estudi d'iniciatives de codesenvolupament d'àmbit local. L'àmbit local català ofereix un ampli ventall d'exemples de treball en codesenvolupament al llarg dels darrers 10 anys. Si bé existeixen anàlisis parcials d'aquestes experiències per a certs països d'origen (Senegal i Marroc, per exemple), es tracta d'una realitat complexa i en canvi constant que presenta reptes d'anàlisi importants: des del punt de vista de les transformacions que operen en el teixit social, de la distribució geogràfica a Catalunya, de l'origen dels col·lectius de persones migrades, etcètera.

Per donar resposta a aquests reptes, es podran promoure iniciatives que contribueixin a un major coneixement del mapa d'experiències i actors del codesenvolupament a Catalunya, en especial en l'àmbit local.

Els espais de diàleg, comunicació i coordinació són especialment importants en l'àmbit local, donada la pluralitat d'experiències i els aprenentatges que es poden traspasar. L'organització d'activitats conjuntes pot facilitar una optimització dels recursos disponibles per al cicle que va de la identificació a l'avaluació de les actuacions en codesenvolupament.

Per aquests motius des de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat es promourà l'organització de trobades i l'impuls d'altres instruments de comunicació que facilitin l'intercanvi d'experiències i aprenentatges en codesenvolupament en l'àmbit local. Aquests espais poden ser promoguts per la mateixa administració de la Generalitat, pels ens locals o per entitats vinculades a l'àmbit local.

Objectiu específic 3. Vetllar per la coherència de les actuacions del Govern de la Generalitat que afecten aquesta vinculació positiva entre migracions i desenvolupament.

La capacitat del Govern per influir en la interacció que es dóna entre el fenomen de les migracions i el desenvolupament no s'esgota en l'acció pública que es pot fer des de l'ajut oficial al desenvolupament. Aquest objectiu s'adreça a altres polítiques que poden afectar la forma en la qual els moviments migratoris impacten en el desenvolupament dels països d'origen i en el paper que poden tenir les persones migrades.

En la determinació d'aquestes polítiques, convé tenir en compte el marc competencial actual per diferenciar els àmbits sobre els quals el Govern de la Generalitat té

capacitat decisòria i aquells on aquesta es veu limitada en el procés de formulació de polítiques.

Amb l'establiment d'aquest objectiu, es treballarà perquè les polítiques en què la Generalitat té capacitat d'actuació contribueixin positivament o, en tot cas, que no generin efectes contraris als objectius de codesenvolupament que es persegueixen des de la política pública de cooperació al desenvolupament.

En aquest sentit, la DGCDH està treballant, conjuntament amb els departaments, en l'aprofundiment de la coherència de polítiques de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament. S'està elaborant un estudi que diagnostica les polítiques del Govern més rellevants per a millorar la coherència per al desenvolupament, on s'identifica la migració com un àmbit destacat. En el procés d'elaboració d'aquest estudi s'han previst ja alguns instruments de coordinació i seguiment per promoure la coherència de polítiques per al desenvolupament entre els organismes implicats: millorar la informació i el coneixement sobre cooperació al desenvolupament i sobre la coherència; enfortir els òrgans de coordinació interdepartamental; incorporar la coherència al contingut dels acords marc entre departaments i organismes; promoure actuacions conjuntes i intercanvis de personal que facilitin una visió compartida.

Aquests instruments es desplegaran progressivament i de forma consensuada entre els diferents departaments i organismes implicats. Per facilitar aquest procés en l'àmbit del codesenvolupament, s'han identificat tres línies d'actuació prioritàries, que tenen en compte el contingut dels eixos i reptes recollits al Pacte nacional per a la Immigració: en la gestió de fluxos migratoris, en la política de ciutadania i gestió de la diversitat, i en el tractament dels fluxos financers vinculats a les remeses de les persones immigrades.

3.1 Promoure mecanismes per garantir la coherència i la coordinació de la gestió de fluxos migratoris amb els objectius del desenvolupament.

D'acord amb el contingut del Pacte nacional per a la Immigració i atenent a les competències de la Generalitat en aquest àmbit, es promourà la integració d'una perspectiva de codesenvolupament en els processos de contractació en origen, el reagrupament familiar, la gestió de les migracions circulars o el retorn voluntari. Aquesta cerca de coherència suposa també treballar per limitar els impactes en el desenvolupament dels països d'origen de la descapitalització humana i la fuga de cervells que provoquen certs fluxos migratoris.

Els instruments de coordinació i seguiment de la coherència s'hauran de consensuar amb la SIM del Departament d'Acció Social i Ciutadania (DASC), òrgan màxim responsable de les polítiques de coordinació i gestió del Govern de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de la immigració. La coordinació inclourà també el Departament de Treball, que té assignades responsabilitats en la gestió de les autoritzacions de treball, així com la resta de departaments que directament o indirectament hi intervenen.

La DGCDH participarà a la Comissió Interdepartamental d'Immigració, juntament amb els altres departaments que tenen competències relacionades amb la gestió del fet migratori. Aquesta Comissió des del seu àmbit, així com també la Comissió Intedepartamental de Cooperació al Desenvolupament des del seu, són les encarregades de gestionar la coherència i coordinació d'aquestes polítiques públiques.

3.2 Impulsar mecanismes per promoure la coherència i coordinació de la política de ciutadania i integració social amb els objectius de desenvolupament.

El reconeixement de drets i l'objectiu de la cohesió social dins una política de gestió de la diversitat a Catalunya és un element necessari perquè puguin contribuir al desenvolupament del seu país d'origen. La implicació dels col·lectius de persones migrades com a agents de desenvolupament es dona normalment en una fase

avançada del projecte migratori, un cop garantides unes condicions d'assentament i un cop establertes relacions amb l'entorn social.

D'altra banda, i aplicant el mateix principi de coherència, la defensa d'una agenda de drets humans, drets econòmics, socials i culturals i governança democràtica a la cooperació al desenvolupament a països socis ha de tenir el seu correlat en les polítiques de la Generalitat que s'adrecen a les persones migrades al nostre país, la coordinació i gestió de les quals correspon a la SIM.

D'igual forma, la coherència amb l'objectiu transversal de defensa de l'equitat entre homes i dones ha d'impregnar el conjunt de polítiques vinculades als drets de les dones migrades i a la seva possible vulneració en el procés migratori. Les actuacions del Govern adreçades a aquest objectiu estan recollides al Pla de polítiques de dones 2008-2011, on s'especifiquen els organismes responsables de l'execució i la coordinació.

Per avançar en la coherència d'aquestes polítiques amb els objectius del desenvolupament, es preveu un treball conjunt entre la DGCDH i la SIM, com a organisme competent en matèria d'integració. Juntament amb la participació als òrgans de coordinació interdepartamental esmentada anteriorment, es treballarà tant en l'àmbit nacional com local per coordinar actuacions que responen a les diferents dimensions del codesenvolupament presentades en els capítols inicials d'aquesta Estratègia.

3.3 Posar en marxa mecanismes per promoure la coherència amb els objectius de desenvolupament del tractament dels fluxos financers vinculats a remeses.

L'impacte de les remeses financeres en el desenvolupament dels països d'origen està subjecte a molts qüestionaments pel que fa a la utilització, a la població beneficiària i a les repercussions en termes de reducció de les desigualtats. Més enllà d'aquests qüestionaments, no pertoca a l'AOD actuar sobre fluxos de diners privats que

responen únicament a la lliure decisió de les persones migrades.

Des de la política pública de cooperació al desenvolupament no es vol atorgar, doncs, un paper protagonista a les remeses financeres de tipus individual, però tampoc oblidar que suposen un flux financer molt important des dels països d'acollida als d'origen. Per donar resposta a aquest fet, es treballarà des d'una perspectiva de coherència per incidir en les polítiques econòmiques i de regulació financera amb l'objectiu de millorar les condicions d'enviament de les remeses.

La DGCDH treballarà amb els Departament d'Economia per incorporar en la concreció d'aquestes polítiques la consideració als impactes que provoquen als països d'origen des d'una perspectiva de codesenvolupament. D'acord amb aquests principis, es treballarà per reduir els costos d'enviament i incrementar la seguretat en aquestes transaccions en benefici dels receptors als països d'origen.

Desplegament, seguiment i avaluació de l'Estratègia

La DGCDH serà la unitat del Govern encarregada d'impulsar, fer el seguiment i avaluar l'execució d'aquesta Estratègia. La seva implementació recau principalment en l'ACCD, però és compartida amb altres departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya.

El desplegament d'aquest marc d'acció es farà tant en la dimensió estratègica com en l'operativa de la política de cooperació al desenvolupament del Govern. Ambdós nivells es complementen per garantir una adopció coherent capaç de donar compliment als objectius establerts:

Desplegament estratègic

El desplegament estratègic de l'Estratègia es farà per mitjà dels documents i instruments de planificació:

L'actual PD 2007-2010 incorpora el codesenvolupament com un instrument de la cooperació catalana amb uns objectius concrets i preveu l'elaboració d'una estratègia per al seu desplegament. Amb l'elaboració d'aquesta Estratègia es transcendeix allò previst al PD 2007-2010 mantenint els objectius als quals es vol contribuir. Aquest marc d'acció s'incorporarà al debat i l'elaboració del PD 2010-2014 perquè quedi integrat en el procés d'establiment de prioritats estratègiques.

Els Plans anuals de cooperació al desenvolupament són el principal instrument de programació de l'acció del Govern i, per tant, hauran d'incorporar i fer menció expressa a les actuacions orientades a l'assoliment dels objectius establerts en aquesta Estratègia.

D'altra banda, en el procés d'elaboració de les Estratègies país prioritari (EPP) dels països considerats com a més rellevants en Estratègia, es farà una anàlisi de les possibles línies d'actuació orientades a la consecució dels tres objectius establerts: a) es transversalitzarà l'objectiu del codesenvolupament a les línies estratègiques i sectors identificats com a prioritaris; b) es valoraran actuacions específiques adreçades a la millora de les capacitats dels actors per treballar el codesenvolupament; c) i es promourà la coherència del conjunt d'actuacions del Govern que impacten en el vincle migracions-desenvolupament en aquell país.

Finalment, en el marc de l'elaboració d'altres documents estratègics que orienten l'acció de la Generalitat per línies estratègiques, sectors, instruments o modalitats, es consideraran els objectius establerts en aquesta Estratègia. Així, en el procés de debat i l'elaboració de l'Estratègia d'educació per al desenvolupament, es transversalitzarà el contingut d'aquesta Estratègia, tant pel que fa als àmbits temàtics de l'educació formal, no formal i informal com a la identificació del marc d'actors potencials de l'EpD a Catalunya i les estratègies d'enfortiment d'aquests.

Desplegament operatiu

El desplegament operatiu es farà per mitjà de les quatre modalitats de cooperació que preveu la Llei de Cooperació i el PD 2007-2010. La cooperació bilateral concertada i a iniciativa d'altres actors destaquen com les modalitats que permeten impulsar bona part de les línies d'actuació

previstes en aquesta Estratègia. Això no exclou que per mitjà de la cooperació bilateral directe i multilateral es pugui contribuir a l'assoliment dels objectius previstos.

La pluralitat de factors i actors que intervenen en l'àmbit migracions i desenvolupament fa recomanable un treball en xarxa que faciliti l'aprenentatge i l'aprofitament dels avantatges comparatius en termes de coneixements i experiència de diferents actors. Per aquest motiu, la cooperació bilateral concertada es considera una modalitat rellevant per promoure el treball en xarxa i l'establiment de partenariats amb socis públics i privats del nord i del sud i, molt especialment, en la creació de capacitats entre els actors de la cooperació catalana i els col·lectius de persones immigrades.

Per mitjà de la cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors s'impulsaran accions de la societat civil o els ens locals catalans coherents amb els objectius d'aquesta política, especialment quan es doni una participació activa de les persones migrades i amb un èmfasi en la participació de les dones migrades. Aquest suport es gestionarà prioritàriament per vies que assegurin la concurrència i responguin a les prioritats sectorials i geogràfiques de la cooperació al desenvolupament. Es consideraran especialment aquelles iniciatives innovadores que contribueixin als objectius previstos, com ara l'enfortiment de xarxes transnacionals de societat civil, l'impuls a la transferència de remeses socials que impactin en desenvolupament, l'equitat de gènere en el marc de les migracions, l'apoderament de les dones, etcètera.

La cooperació bilateral directa permet impulsar iniciatives en partenariat amb actors públics i privats dels països socis que incorporin la dimensió migracions i desenvolupament. Es considera una modalitat d'especial rellevància per treballar actuacions de promoció dels drets humans (incloent els DESC), la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social en l'àmbit de les polítiques migratòries, la gestió integral del fet migratori per part de les administracions dels països socis o les iniciatives de la societat civil dels països d'origen que enforteixen els vincles amb la diàspora a l'exterior.

En relació amb la cooperació multilateral, tot i no tractar-se de la modalitat de prioritària per treballar els objectius establerts, pot oferir espais d'actuació i incidència complementaris a les altres modalitats. D'acord amb el que preveu l'Estratègia de cooperació multilateral al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, la provisió de béns públics globals i la promoció d'una major participació d'actors no estatals i governs no centrals en els organismes multilaterals són objectius prioritaris. La defensa i promoció dels drets humans en la gestió dels fluxos migratoris per mitjà d'organismes multilaterals especialitzats, amb especial èmfasi en els drets de les dones, o el suport a xarxes transnacionals que incideixen en l'àmbit multilateral serien exemples d'actuacions susceptibles de rebre suport per mitjà d'aquesta modalitat.

Seguiment i avaluació

Es preveu posar en marxa els mecanismes de seguiment i avaluació que permetin un desplegament eficaç d'aquesta Estratègia i donin resposta al compromís amb l'eficàcia i qualitat de l'ajut adquirit per la cooperació catalana.

El principal mecanisme de seguiment i rendició de comptes de la cooperació al desenvolupament del Govern és la memòria anual. Per fer possible un seguiment exhaustiu de les accions de codesenvolupament per mitjà de la memòria, s'establiran indicadors que permetin copsar la incorporació dels objectius que preveu aquesta Estratègia a les diferents actuacions que rebin el suport de la Generalitat.

Aquest exercici, liderat per la DGCDAAH, comptarà amb el suport de les persones referents en matèria de codesenvolupament designats per l'ACCD i la SIM per analitzar si les accions realitzades s'adeqüen als objectius previstos a l'Estratègia.

En virtut dels principis de coherència, coordinació i complementarietat, el seguiment del desplegament es farà en els espais de coordinació, col·laboració i consulta de la cooperació catalana, previstos en la Llei 26/2001. Així, la Comissió Interdepartamental garantirà els elements de coherència en el si de l'acció del Govern, d'especial rellevància en l'àmbit del codesenvolupament. En relació amb la coordinació amb els ens locals, es treballarà conjuntament des de la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals i des dels grups de treball vinculats a la Taula de Ciutadania i Immigració. Finalment, el Consell de Cooperació al Desenvolupament, com a òrgan de participació de la comunitat catalana per al desenvolupament en l'activitat de la Generalitat en aquest àmbit, podrà crear un grup de treball sobre migracions i desenvolupament si així ho valoren els membres.

D'acord amb l'anàlisi que es faci anualment de les actuacions realitzades, del context de treball en codesenvolupament i el desplegament programàtic del PD 2007-2010, la DGCDAAH podrà promoure la realització d'avaluacions estratègiques, així com proposar canvis en la formulació d'objectius i línies d'actuació d'aquesta Estratègia. Aquestes propostes es presentaran als òrgans de coordinació i consulta de la cooperació, seguint el mateix tràmit que per a l'aprovació de l'Estratègia.

Recursos i capacitats per a la implementació, seguiment i avaluació de l'Estratègia

Atenent el caràcter incipient del codesenvolupament i els múltiples actors i polítiques que interactuen en aquest àmbit, el Govern atorgarà especial rellevància a la formació dels seus recursos humans i a la dinamització dels espais de coordinació.

Preveure els recursos financers que permetin el desplegament de l'Estratègia.

a) Dins l'exercici de planificació anual es programaran les diferents actuacions adreçades a l'assoliment dels objectius previstos en l'Estratègia amb la seva assignació pressupostària.

Reforçar les capacitats dels recursos humans de què disposa el Govern:

b) Es farà difusió del contingut de l'Estratègia i es formarà en codesenvolupament els organismes implicats en la seva implementació.

c) Es difondrà l'Estratègia i es promourà la formació sobre el vincle entre migracions, desenvolupament i cooperació a altres organismes implicats en polítiques que poden influir en els objectius previstos.

d) La DGCDAAH i l'ACCD es dotaran dels recursos humans necessaris per al desplegament d'aquesta Estratègia.

Reforçar els espais de coordinació i col·laboració entre departaments i organismes de la Generalitat implicats en el desplegament de l'Estratègia:

e) La SIM, la DGCDAAH i l'ACCD designaran les persones referents per a un seguiment conjunt de la implementació d'aquesta Estratègia. La designació d'aquestes persones facilitarà la comunicació entre els principals responsables del seguiment (DGCDAAH) i execució (ACCD i SIM) de l'Estratègia. Per tal d'assegurar la coherència en l'acció de Govern, aquest seguiment es realitzarà en paral·lel al corresponent al Pla de Ciutadania i Immigració 2008-2012.

f) Es consolidarà un espai per treballar la coherència de polítiques en el si de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament.

g) Es treballarà, conjuntament la SIM, la DGCDAAH i l'ACCD, per habilitar un espai d'interlocució amb els ens locals -en el marc de la Taula de Ciutadania i Immigració o dins la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals- que contribueixi al desplegament d'aquesta Estratègia en l'àmbit local.

Annexos

Annex 1. Acrònims

ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

AECID: Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament

AOD: Ajut Oficial al Desenvolupament

CGLU: Ciutats i Governos Locals Units

DASC: Departament d'Acció Social i Ciutadania

DESC: Drets econòmics, socials i culturals

DGCDAH: Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

EpD: Educació per al desenvolupament

EPP: Estratègies país prioritari

FCCD: Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

FCONGD: Federació Catalana d'ONGD

ICD: Institut Català de les Dones

IEMed: Institut Europeu de la Mediterrània

OIM: Organització Internacional de les Migracions

ONGD: Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament

SIM: Secretaria per a la Immigració

UE: Unió Europea

Annex 2. Llistat d'actors que han participat en el procés

Sessions de treball "Del Llibre Verd a l'Estratègia de codesenvolupament":

BARCELONA 15/07/2008

Fundació CIDOB

Fundació Akwaba

Caritas Diocesana Barcelona

Coordinadora Associacions Senegaleses

Fundació Pau i Solidaritat CCOO

Casa Amèrica Catalunya

Associació La Llum del Nord

Fundació Pagesos Solidaris

Associació Cultural Ibn Batuta

Unión Cultural Lationamericana Terrassa

Federació Associacions Americanes a Catalunya (FASAMCAT)

Associació Tafuyt N. Africa Cultura i Amistat

AMIC-UGT (Associació d'Ajuda Mútua d'Immigrants a Catalunya)

Santa Perpètua Solidària

Gerafrica

GRAMC

Col·lectiu Maloka

Federació Catalana d'ONGD

Fundació Desenvolupament Comunitari

Ajuntament de Malgrat de Mar

Federació de Municipis de Catalunya

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Departament d'Economia i Finances (Generalitat de Catalunya)

Secretaria per a la Immigració (Generalitat de Catalunya)

GIRONA 23/07/2008

Associació Ndnnden Ngol-len

Codenaf Catalunya

Associació Mussidal

Associació Jokkere Endam Arbucies

Servei Civil Internacional Catalunya

ONG Dagua

Associació Tidgini Immigran African

D.M. Desenvolupament i Migració

Assoc. Empordanesos per la Solidaritat

Associació Kawral Fouladu Figueres

Coordinadora d'ONG Solidàries

Comarques Gironines

Llagostera Solidària

Ajuntament de Girona

Ajuntament de Lloret de Mar

Diputació de Girona

Secretaria per a la Immigració (Generalitat de Catalunya)

TORTOSA 16/09/2008

Creu Roja Tortosa

Ajuntament d'Amposta

Hospital Verge de la Cinta

Ajuntament Tortosa

Secretaria per a la Immigració (Generalitat de Catalunya)

LLEIDA 20/09/2008

Federació de Veïns de Lleida

Fundació Lleida Solidària

Fundació Ferreruela San Feliu

Coordinadora ONGDs i Altres Moviments Solidaris de Lleida

Centre de Cooperació Internacional (Universitat de Lleida)

Centre de Cooperació pel desenvolupament rural

Associació Trama

Associació Cultural Fedde Bantaare Pulaar

Associació Sociocultural Ethnia Fula

Associació Mujeres de Lleida Union

Creu Roja Lleida

Fundació Pagesos Solidaris

ASDHAM Iniciativa Integración Social

Ajuntament de Lleida

Secretaria per a la Immigració (Generalitat de Catalunya)

VIC 23/09/2008

Fundació Kabk'un- FANGS

Veus Diverses

Asociación Ecuatorianos de Osona

Ajuntament de Vic

Consell Comarcal d'Osona

Secretaria per a la Immigració (Generalitat de Catalunya)

Direcció i coordinació

David Minoves i Llucià, director general de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

Coordinació acadèmica

Dr. Rafael Grasa Hernández, Universitat Autònoma de Barcelona

Equip de redacció

Lupe Moreno, Planificació, Avaluació i Dades DGCDAH

Andrea Costafreda i Quesada, Planificació, Avaluació i Dades DGCDAH/ACCD

Sara Garrido Miñambres, Planificació, Avaluació i Dades DGCDAH/ACCD

Disseny

Postdata

Juliol 2009

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
**Direcció General de Cooperació
al Desenvolupament i Acció Humanitària**